

Organizator:

KANCELARIA PREZESA RADY MINISTRÓW

MODUŁ 5

AKADEMIA
KONSULTACJI PUBLICZNYCH

Przedmiot konsultacji publicznych

Projekt realizowany
jest ze środków:

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Zamówienie jest realizowane w ramach projektu pn. „Akademia Oceny Wpływu Regulacji”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego (Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś Priorytetowa II, Działanie 2.16).

- Przedmiotem konsultacji mogą być wszystkie sprawy pozostające we właściwości określonego działu administracji rządowej.
- Jeżeli ustawodawca nie wprowadza katalogu konsultacji obligatoryjnych, to zadaniem organu rozstrzygającego o przeprowadzeniu konsultacji jest ocena, czy konkretna sprawa jest na tyle ważna żeby zasięgać opinii w tej kwestii.
- Organ wnioskujący przedstawia projekt do konsultacji publicznych,
 - w tym może skierować projekt do organizacji społecznych lub innych zainteresowanych podmiotów albo instytucji,
 - uwzględniając wytyczne w zakresie prowadzenia konsultacji publicznych, jeżeli zostały ustalone przez Radę Ministrów lub jej organ pomocniczy.

- **Katalog form, w jakich mogą być przeprowadzane konsultacje publiczne, jest otwarty.**
- Współcześnie można wyróżnić co najmniej kilkanaście form konsultacji, które są najczęściej wykorzystywane w praktyce. Należą do nich m.in.:
 - referendum konsultacyjne,
 - otwarte spotkania z mieszkańcami,
 - badania opinii mieszkańców za pośrednictwem ankiet lub sondaży.
 - Ponadto konsultacje mogą być przeprowadzane w innych formach zapewniających zainteresowanym bezpośredni kontakt z organem administracji.

- **Poszczególne formy konsultacji mogą być klasyfikowane według co najmniej kilku kryteriów (rodzajów), np.:**
 - kryterium wiedzy – można wyróżnić konsultacje przeprowadzone w formie ilościowej (niewymagających wiedzy specjalistycznej, szersze grono uczestników, większa reprezentatywność) lub jakościowej (wiedza uczestników, węższe grono uczestników, mniejsza reprezentatywność).
 - kryterium sformalizowania.
 - kryterium zastosowanego przez decydenta medium – mieszkańcy wypowiadają swoje stanowisko w formie pisemnej, elektronicznej, telefonicznej lub ustnej.
 - kryterium przedmiotu konsultacji – konsultacje dotyczące aktów prawnych oraz te wykorzystywane w procedurze decyzyjnej.
 - kryterium integracji – konsultacji o charakterze bezpośrednim oraz pośrednim.

KONSULTACJE EKSPERCKIE

- Skierowane są one do specjalnie wyselekcjonowanej grupy odbiorców. Eksperci z danej dziedziny dobierani są według różnych środowisk.
 - Metodę delficką jest to metoda ankietowa, opiera się ona na pytaniach zamkniętych, które wymagają odpowiedzi o znaczeniu liczbowym. Metoda odwołuje się do opinii ekspertów. Ankietę przeprowadza się kilkakrotnie i wyniki każdego etapu ankietowania opracowuje się statystycznie.
 - Panel ekspertów to spotkanie specjalistów pochodzących z różnych środowisk i instytucji. Spotkanie polega na prowadzeniu merytorycznej dyskusji mającej na celu znalezienie optymalnego wariantu rozwiązania.
 - Wieloczynnikowa analiza wpływu polega na tworzeniu różnego rodzaju scenariuszy które określają prawdopodobieństwo wystąpienia możliwych zdarzeń lub zagrożeń.

KONSULTACJE POWSZECHNE

- W danym typie konsultacji udział może wziąć każdy zainteresowany tematem. Metody, które są stosowane w danym rodzaju konsultacji to: planowanie partycypacyjne, spotkania publiczne, spotkania internetowe oraz 21st Century Town Meeting.
- Planowanie partycypacyjne to metoda, w której uczestnicy pracują na poszczególnych etapach indywidualnie w małych grupach.
- Spotkanie publiczne to otwarte spotkania z wybraną tematyką, na której każdy chętny może zabrać głos, zadać pytanie lub zgłosić uwagę.
- Spotkania internetowe polegają na uruchomieniu platformy internetowej, która umożliwia zapoznanie się z danym problemem.
- 21st Century Town Meeting to spotkania dla dużej ilości osób. Na takich spotkaniach są wykorzystywane nowsze technologie, takie jak telekonferencje, projektowanie na dużym ekranie itp.

KONSULTACJE PRZEDSTAWICIELSKIE

- Udział bierze w nich reprezentatywna grupa obywateli wypowiadająca się w imieniu całej społeczności. Najczęściej stosowane metody: grupa fokusowa oraz metoda Charette.
- Grupa fokusowa – spotkanie 6-12 osób reprezentujących społeczność, zazwyczaj jednorazowe, polega na przeprowadzeniu moderowanej pogłębionej dyskusji na dany temat, często stosowane jako pierwszy etap konsultacji
- Metoda Charette jest to zebranie w jednym miejscu przedstawicieli różnych środowisk oraz specjalistów w różnych dziedzinach; spotkania odbywają się zazwyczaj w ciągu 4-14 dni i bierze w nich udział od 50 do nawet 1000 osób; tworzone są podgrupy, które zajmują się konkretnym aspektem zagadnienia będącego przedmiotem konsultacji; wypracowywane jest wspólne stanowisko i propozycja rozwiązania problemu

- **Konsultacjom publicznym powinny podlegać:**
 - wszystkie projekty aktów prawnych (ustaw i rozporządzeń),
 - ważne z punktu widzenia opinii publicznej inne dokumenty, zwłaszcza te o charakterze strategicznym, nie mające statusu aktów prawnych.
 - Wpływ na obywatela mogą mieć także umowy międzynarodowe lub stanowiska Polski wobec projektów aktów Unii Europejskiej, dlatego jeśli jest to możliwe, zaleca się konsultacje publiczne w przypadku tych dokumentów.

- **Oceniając przedmiot konsultacji w kontekście jego znaczenia, należy oszacować w jakim stopniu:**
 - konsultację dadzą możliwość pozyskania informacji w konsultowanej kwestii,
 - pozwolą na lepsze zaplanowanie przyszłych działań, określenie priorytetów i wytycznych oraz na poprawę jakości usług i szybsze reagowanie na problemy otoczenia,
 - umożliwią negocjowanie rozwiązań lub kierunków planowanych działań,
 - konsultacje dostarczą informacji o nowych problemach, o nowych trudnych sytuacjach, których urzędnicy mogą często nie dostrzegać,
 - konsultacje będą legitymizować działania podjęte przez administrację oraz wzmacniać akceptację społeczną dla realizowanych przedsięwzięć,
 - konsultacje wzmocnią pozytywny wizerunek urzędu jako władzy dzielącej się decyzyjnością.

Klasyfikowanie problemów, zagadnień, obszarów podlegających konsultacjom

- Przed przystąpieniem do procesu konsultacji publicznych należy przeanalizować wszystkie aspekty związane z uruchomieniem procedury konsultacyjnej.
- Zastanowienie się nad tym:
 - czy konsultacje z jakiegoś powodu mogą być niestandardowe,
 - jak długo powinny trwać,
 - czy są w nich jakieś potencjalne „trudności” – takie jak kontrowersyjny temat albo trudne grupy uczestników.
- Warto też oszacować czas konieczny na przeprowadzenie procesu oraz jego potencjalne koszty.

Klasyfikowanie problemów, zagadnień, obszarów podlegających konsultacjom

- **Wśród barier leżących po stronie administracji możemy wyróżnić:**
 - brak doświadczeń w takich działaniach lub negatywne doświadczenia;
 - brak zaufania do wiedzy i mądrości szerszych grup społeczności;
 - przekonanie, że tylko eksperci mogą przygotować dobre analizy i plany;
 - brak osób o kompetencjach moderatorów zdolnych do poprowadzenia efektywnej (zakończonej konkretnymi wynikami) dyskusji;
 - niski poziom wzajemnego zrozumienia i skuteczności komunikacji społecznej;
 - wiara w siłę własnych nienaruszalnych przekonań i własnej nieomyłności u osób sprawujących władzę;
 - niewystarczający poziom kompetencji zawodowych, społecznych, etycznych i emocjonalnych u osób sprawujących władzę;
 - nadmierna koncentracja na działaniach doraźnych i rozwiązywaniu bieżących problemów;

Klasyfikowanie problemów, zagadnień, obszarów podlegających konsultacjom

- **Wśród barier występujących po społecznej stronie uczestników partycypacji możemy wskazać:**
 - ogólną nieufność wobec osób sprawujących władzę,
 - niski poziom utożsamiania się mieszkańców z regionem, w którym żyją,
 - małą gotowość do współdziałania i wspólnego rozwiązywania problemów, angażowanie się w konflikty,
 - słabo rozwinięte formy współpracy,
 - niski poziom integracji,
 - koncentrowanie się na przeszłości i na tym, co różni,
 - niski poziom wzajemnego zrozumienia,
 - brak doświadczeń w takich działaniach społecznych,
 - brak zaufania do wiedzy i mądrości szerszych grup społecznych.

Klasyfikowanie problemów, zagadnień, obszarów podlegających konsultacjom

- **W przypadku metody zapobiegania błędom należałoby wskazać:**
 - system naprowadzania – odpowiednio ukształtowane zasady konsultacji publicznych; właściwie dobrani moderatorzy; właściwie określone zasady konsultacji publicznych.
 - szablon/lista kontrolna – wykorzystywany w celu przedstawienia dokładnego opisu konsultacji; wskazanie elementów niezbędnych; jasno określone procedury i techniki wykorzystania.
 - narzędzia liczące – mechaniczne lub elektroniczne narzędzia liczące w celu wyeliminowania błędów.
 - bramka/bariera – gwarancja wyeliminowania błędów; przewidujemy wystąpienie / zablokowanie zjawisk niepożądanych.
 - „uodpornienie” systemu zapobiegania błędom – istotne jest także wprowadzanie nowych technik i narzędzi partycypacyjnych.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

AKADEMIA
KONSULTACJI PUBLICZNYCH

